

Rakennusteollisuus

Kilpailulainsäädännön noudattaminen RT- liittoyhteisössä

13.1.2019
Anu Kärkkäinen

Kilpailulainsäädännön noudattaminen

- Rakennusteollisuus ja jäsenjärjestöt ovat keskenään kilpailevien yritysten yhteisiä foorumeita.
- Kilpailunrajoitukset, joilla vahingollisia vaikutuksia on kielletty kilpailulainsäädännössä.
  - Kilpailua rajoittavat sopimukset ja menettelytavat ovat laittomia.
  - Keskeisimmät kiellot koskevat kartelleja ja määräävän markkina-aseman käyttöä.
- Rakennusteollisuus RT:n ja sen toimialajärjestöjen tehtävänä on noudattaa periaatteita, joilla turvataan tasapuolinen ja häiriötön kilpailu markkinoilla.
- RT:ssä laadittu ohje kilpailulainsäädännön noudattamisesta 2018
  - Ohje on tarkoitettu RT:n, sen jäsenjärjestöille, jäsenjärjestöjen henkilöstölle sekä yrityksiä edustaville henkilöille, jotka osallistuvat edunvalvontatyöhön ja toimintaan.
  - Henkilökunnalle on järjestetty koulutus aiheesta 10.1.2019

Kilpailulainsäädännön noudattamisohje

- RT:n kilpailulainsäädännön noudattamisohje auttaa tunnistamaan järjestötoiminnan tilanteita ja menettelytapoja, joihin liittyy tyypillisesti kilpailuoikeudellisia riskejä.
  - Ohjeen tarkoitus varmistaa, ettei järjestön toiminnassa synny kilpailuoikeuden kannalta kiellettyjä tilanteita
  - Ohje ei anna tyhjentävää vastausta ja tapauskohtaisesti joudutaan arvioimaan lainsäädännön soveltamista etukäteen.
  - Sääntöjä on noudatettava muodollisissa ja epämuodollisissa yhteyksissä.
- Ohjeistus keskeisten kilpailusääntöjen huomioimiseen liittyen mm. kokouksiin, kiellettyyn tietojenvaihtoon tai yhteistyöhön ja tilastointiin
- Ohje kertoo mitkä ovat seuraamukset ja haittavaikutukset kilpailuoikeudellisten sääntöjen rikkomisesta.
- Sisältää ohjeistuksen viranomaisten yllätystarkastusta varten.

Kartellit

- Kiellettyjä ovat mm. seuraavat kilpailijoiden väliset sopimukset ja menettelytavat:
  - Markkinoiden tai asiakkuuksien jakaminen
  - Tuotantomääristä sopiminen
  - Kollektiivinen boikotti
  - Kilpailusta pidättäytyminen
  - Tarjouskilpailussa tarjouksista sopiminen
  - Sensitiivisten tietojen tai liikesalaisuuksien vaihtaminen tai signaloiminen markkinoilla

Kielletty kartelliyhteistyö

- Voi syntyä
  - Nimenomaisella kirjallisella tai suullisella sopimuksella.
  - Sopimukseen rinnastuva löyhempi yhteistyö, yhteisymmärrys tai yhdenmukaistettu menettely tai jopa vapaamuotoinen keskustelu.
  - Yritysten välisen vapaamuotoisen tietojen vaihdon seurauksena.
  - Toimialajärjestön päätöksellä, ohjeella tai suosituksella.
  - Sillä, että yritys osallistuu kokoukseen tai muuhun yhteistyöhön, jolla on tosiasiasa kilpailua rajoittava tarkoitus, eikä yritys aktiivisesti irtisanoudu kielletystä yhteistyöstä.

Kielletty tietojenvaihto

- Kielletyillä tietojenvaihdolla tarkoitetaan hintoja tai määriä koskevien tietojen tai muiden liikesalaisuusluonteisten tietojen välittämistä kilpailijoiden välillä
  - Yksilöityjä hintoja tai määriä koskevien tulevien tietojen vaihtaminen katsotaan lähtökohtaisesti aina kartelliksi.
- **Signalointi** on yksi kielletyn kilpailuyhteistyön muoto, jossa yritys tai yritysten yhteenliittymä julkistaa median välityksellä tai muuten julkisesti tulevaa käyttäytymistään koskevia tai liikesalaisuusluonteisia tietoja.
- Riski kiellettyyn signalointiin kasvaa mitä yksityiskohtaisempia tiedot ovat ja mitä säännöllisemmin niitä julkistetaan tai jos kilpailijat vastaavat omilla ilmoituksillaan.

Tilastointi (esim. suhdannekatsaukset)

- Arvioinnissa ratkaisevaa tietojen vaihdon ja tilastoyhteistyön sisältö.
- Kiellettyä tietojenvaihtoa on informaatio, joka on tuoretta ja yksityiskohtaista ja joka voi vaikuttaa yritysten kilpailukäyttäytymiseen.
  - Esim. hinta-, myynti tai kustannustieto
- Toimialajärjestön kautta toteutettu tilastointiyhteistyö on sallittua, mikäli keskenään kilpaileville yrityksille välittyvä tieto on riittävän yleisellä tasolla.
  - Yritys voi verrata alan tai alueen kokonaistilastoja omiin tietoihin.
  - Yritys ei pysty tiedoista päättelemään yksittäisen kilpailijan tietoja.
- Tilastotoiminnasta saatuja luottamuksellisia tietoja käsittelee vain ne henkilöt, jotka tekevät tilastoja ja joiden toimenkuva edellyttää pääsyä tietoihin.
- Yritykset eivät saa vaihtaa luottamuksellisia tietoja suoraan.
- Viranomaisten toimesta tapahtuva tilastointi ei yleensä ole ongelmallista.

Kokoukset

- Kokouksista on etukäteen laadittava esityslista.
- Esityslistalla ei saa olla kiellettyjä aiheita.
  - Aiheita, joilla saattaa olla vaikutusta yritysten tulevaan hinta- tai markkinakäyttäytymiseen.
- Kokouksissa tulee keskustella ainoastaan aiheista, jotka ovat esityslistalla.
  - Mikäli tulee esille muita aiheita, on huolehdittava ettei keskustelu siirry kiellettyihin aiheisiin.
- Kokouksissa toimialajärjestön edustajan on huolehdittava, ettei keskustelu ajaudu kiellettyihin asioihin
  - Tarvittaessa puheenvuoro on keskeytettävä ja mikäli keskustelu vastalauseesta huolimatta jatkuisi on kokous keskeytettävä.
  - Myös muilla osallistujilla velvollisuus keskeyttää puheenvuoro tarvittaessa.
- Kokouksista on aina laadittava pöytäkirja, johon kokouksen kulku ja käsitellyt aiheet on selkeästi dokumentoitu.

Mistä ei saa keskustella

- Hinnat (esim. tuotteiden tai palveluiden), maksuehdot
- Hintaan vaikuttavat tekijät, hinnoitteluperusteet, hintakomponentit
- Tiedot joista voi päätellä esim. kustannusrakenteen tai tuottotavoitteen
- Osto- ja myyntimäärät
- Markkinaosuudet
- Tavarantoimittajat ja niiden myyntiehdot
- Myyntialueet
- Hankintalähteet ja ostoalueet

Mistä yleensä saa keskustella

- Yleisistä mielipiteistä ja kokemuksista alalla.
- Standardointi ja pitkän tähtäyksen kehitystrendit.
- Yhteiset markkinatutkimukset.
- Ympäristö- ja turvallisuuskysymykset.
- Uusi lainsäädäntö ja oikeuskäytäntö
  - Ei kuitenkaan yksityiskohtaisesti esim. siitä, miten jokin uudistus tulee vaikuttamaan toimialan yritysten liiketoimintaan tai hintojen kehitykseen.
- Koko alan laadunvalvonta.
- Koulutus.
- Yhteisistä tuotekehitysprojekteista on syytä keskustella juristin kanssa ensin.
- **Normaali edunvalvonta, kuten vaikuttaminen lainsäädäntöön ja viranomaistoimintaan on kilpailulainsäädännön näkökulmasta hyväksyttävää.**

Seuraamukset

- Kilpailuvirastoon keskeinen kilpailuoikeudellisia sääntöjä valvova viranomainen
  - Laajat tutkintavaltuudet: voi käynnistää tutkinnan omasta aloitteesta tai ilmiannon perusteella
  - Oikeus kutsua kuultavaksi, suorittaa tarkastus toimialajärjestöjen tai jäsenyritysten tiloissa, oikeus tutkia materiaalia (asiakirjat, sähköpostit)
- Seuraamukset rikkomustilanteissa
  - Seuraamusmaksu, joka voi olla enintään 10 % yrityksen tai toimialajärjestön liikevaihdosta
  - Vahingonkorvaukset vahinkoa kärsineille tahoille
  - Negatiivinen julkisuus
  - Tuomioistuin ja viranomaisprosessin kustannukset
  - Päivittäisen liiketoiminnan häiriöt ja yrityskauppojen vaikeutuminen

Ohjeet viranomaistarkastusta varten

- Tarkastajien saapuessa ota välittömästi yhteyttä omaan esimieheesi ja Rakennusteollisuus RT ry:n nimettyyn kilpailuoikeusyhteyshenkilöön
  - Anu Kärkkäinen Rakennusteollisuus RT ry puh. 050-3376699
- Pyydä esittämään tarkastusmääräys ja henkilöllisyystodistus
- Pyydä tarkastajia odottamaan, kunnes yhteyshenkilö tulee paikalle
- Päästä viranomaiset tarkistettaviin tiloihin
- Älä tuhoa dokumentteja
- Älä tee mitään sellaista, mikä voitaisiin tulkita tarkastuksen vastustamiseksi